

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Основною метою діяльності кожного підприємства є отримання прибутку, розмір якого безпосередньо залежить розміру фактичної собівартості продукції. Від інформації про формування собівартості значною мірою залежить ефективність роботи підприємства тому, що вона є основою прогнозування і управління виробництвом.

Формування собівартості продукції промислових підприємств має ряд специфічних аспектів, основні з яких регулюються Типовим положенням з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості.

Відповідно до Положення, собівартість промислової продукції (робіт, послуг) це виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на її виробництво і збут. Витрати на виробництво утворюють виробничу (заводську) собівартість, а витрати на виробництво і збут повну собівартість промислової продукції.

Дані обліку витрат використовуються для оцінки та аналізу виконання планових показників, визначення результатів діяльності структурних підрозділів та підприємства в цілому, фактичної ефективності організаційно-технічних заходів, спрямованих на розвиток та удосконалення виробництва, для планово-економічних та аналітичних розрахунків [1].

Основою калькулювання витрат на виробництво є правильна та достовірна інформація про витрати переділів основного та допоміжного виробництва, а також їх розподіл. За видами витрати класифікуються за економічними елементами та за статтями калькуляції. Витрати за статтями калькуляції це витрати на окремі види виробів, а також витрати на основне і допоміжне виробництво. За способами перенесення вартості на продукцію витрати поділяються на прямі та непрямі.

Складність калькулювання собівартості продукції харчової та переробної промисловості визначається технологією виробництва, різноманітністю продуктів, що одержують в одному технологічному процесі і мають різні фізико-хімічні властивості. Проблема калькулювання на підприємствах даної галузі полягає здебільшого у правильності розподілу непрямих витрат. При використанні різних методів і баз розподілу допоміжних і обслуговуючих виробництв загальний фінансовий результат підприємства не змінюється, але за видами продукції він відрізняється, і часто досить суттєво, що виражається в зміні рентабельності продукції. Так, при використанні однієї бази розподілу виробництво групи виробів може бути збитковим, а з використанням іншої – прибутковим [2].

Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затвердженими наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 № 373 пропонується для розподілу витрат допоміжних виробництв між підрозділами обирати базу розподілу, яка повною мірою має відображати тісний причинно-наслідковий зв'язок із формуванням собівартості [3].

Ряд вчених вважають, що різні види послуг допоміжних та обслуговуючих виробництв повинні розподілятися за різними базами розподілу. Інші – констатують, що на окремі види продукції непрямі витрати розподіляють пропорційно заробітній платі виробничих робітників, хоча, на думку авторів, таку базу розподілу точною назвати складно, оскільки рівень механізації та автоматизації виробництва різних видів продукції може значно різнитися. Визначати базу розподілу вони пропонують за допомогою кореляційно-регресійного аналізу. За базу розподілу відповідних непрямих витрат пропонується обирати той показник, щільність зв'язку якого з відповідною статтею непрямих витрат найбільша, тобто коефіцієнт кореляції буде максимальним.

Деякі учені-економісти вважають за доцільне здійснювати розподіл витрат допоміжних і обслуговуючих виробництв не за комплексною статтею, а за кожним елементом витрат. При цьому, для кожного елемента витрат обирається своя база розподілу. З метою якого якомога точнішого розподілу метод «калькулювання на основі діяльності». Згідно з цим методом для робочої операції визначається індекс-вимірник вихідного результату – кост-драйвер (фактор-витрат) [4,5,6].

Застосування різних методів та баз розподілу витрат обслуговуючих виробництв призводить до різних значень оцінки витрат основних виробництв та собівартості випущеної ними продукції. Варто також зауважити, що не існує ідеального методу та ідеальної бази розподілу непрямих витрат, проте для кожного підприємства можна обрати найбільш коректний метод та базу розподілу з урахуванням мети такого розподілу. Точний розподіл непрямих витрат за видами продукції дозволяє якісніше планувати виробничу програму у частині асортименту та обсягів продукції, а також необхідні інвестиції в технологічну модернізацію, маючи на меті максимізацію прибутку підприємства [2].

Література

1. *Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 № 373.* — К.: Державне підприємство Державний інститут комплексних техніко-економічних досліджень міністерства промислової політики України

2. *Лень В.С. Методи розподілу непрямих виробничих витрат та їх вплив на собівартість продукції/ В. С. Лень //Вісник ЧДТУ. Серія економічні науки. Чернігів: ЧДТУ, 2013.— № 3 (60), С. 298-306*

3. Бабин І. М. Організація обліку непрямих витрат на підприємствах сфери послуг./ Бабин І.М. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу. — http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Torg/2009_10/08.pdf

4. Скригун Н.П., Цимбалюк Л.Г. Удосконалення методики калькулювання собівартості продукції на підприємствах хлібопекарської галузі. /Н.П. Скригун, Л. Г. Цимбалюк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, 2009. — № 4(8). с. 62—69.

5. Загорецька О.Я., Швед Л.Р. Комплексний підхід до формування “нормальної ціни продукції”./ О.Я. Загорецька, Л.Р. Швед // [Електронний ресурс]. — Режим доступу. — http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2012_722/66.pdf.

6. Должанський А.М. Особливості розподілу непрямих витрат на поліграфічних підприємствах./ А.М. Должанський // [Електронний ресурс]. — Режим доступу. — http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vlca/Ekon/200930/06.pdf